

П.А. Вершилова, Р.Г. Асланян, 1980, на підставі вивчення природних осередків бруцельозу, умовно поділяють тварин дикої фауни на дві основні групи відносно епізоотологічного та епідеміологічного значення. До першої групи віднесено більшість тварин дикої фауни, до яких збудник передається від основного виду сільськогосподарських тварин, серед яких він циркулює. Вогнище бруцельозу серед дикої фауни в таких осередках поступово зникає після ліквідації ураженого бруцельозом поголів'я сільськогосподарських тварин. До другої групи ризику відносять диких тварин (кабани, зайці, олені, бізони), серед яких безпосередньо циркулює збудник бруцельозу різних видів. Вони є резервуаром збудника бруцельозу і можуть стати первинним джерелом збудника інфекції для сільськогосподарських тварин та людини [5].

В Україні епізоотичне значення мають популяції диких кабанів, особливо в південних регіонах, роль яких у підтриманні епізоотичного процесу бруцельозу серед свійських свиней встановлена вітчизняними науковцями [1, 2, 6]. Ці ж тварини можуть слугувати джерелом інфекції і для людини, до групи ризику в цьому випадку попадають мисливці та люди, що споживають дичину.

Таким чином, не зважаючи на стабільне епізоотичне благополуччя щодо бруцельозу на території України існують потенційні ризики виникнення захворювання людей та сільськогосподарських тварин, джерелом інфекції в цих випадках можуть слугувати дикі та синантропні тварини, механічним переносником збудника – кровосисні комахи.

Список літератури

1. Бабкин, А.Ф. Экологическая взаимосвязь и профилактика бруцеллеза сельскохозяйственных и диких животных [текст]/ А.Ф. Бабкин, Н.В. Коротченко, Р.Э. Яновская// Проблемы патологии и экологической взаимосвязи болезней диких теплокровных и сельскохозяйственных животных: Тез. докл. I Всесоюз. конф. (Новосибирск, 8-10 июня 1988 г.). – М., 1988. – С. 25. 2. Бабкин, А.Ф. Эпизоотическое значение кабана в профилактике бруцеллеза свиней [текст]/ А.Ф. Бабкин// Современные проблемы профилактики зоонозных болезней и пути их решения: Тез. докл. III науч.-практ. конф. – Минск, 1987. – С. 107. 3. Бусол, В.А., Бабкин А.Ф., Жованик П.Н. Бруцеллез сельскохозяйственных животных [текст]/ В.А. Бусло, А.Ф. Бабкин, П.Н. Жованик. – К.: Урожай, 1991. – 176 с. 4. Вершилова, П.А. Бруцеллез [текст]/ П.А. Вершилова, Р.Г. Асланян// Медицина, 1972. – 439 с. 5. Вершилова, П.А., Асланян Р.Г. Эпидемиологическое значение природных очагов бруцеллеза [текст]/ П.А. Вершилова, Р.Г. Асланян// Вестник Академии медицинских наук СССР.-1980.-N 10.С. 67-71. 6. Дикі свині як джерело бруцельозної інфекції [текст]/ І.М. Скулін, С.К. Горбатенко, М.С. Білов і інш.// Ветеринарія: Респ. міжвід. тематич. наук. зб. – К., 1981. – Вип.54. – С. 37-38. 7. Сочнев, В.В. Эпизоотология бруцеллеза крупного рогатого скота в условиях концентрации поголовья [текст]/ В.В. Сочнев // Автореф. дис.... докт. вет. наук: 16.00.03 / Ленингр. вет. ин-т.– Л.– 1989.– 33 с. 8. Старунова, Н.П. Эпизоотология бруцеллеза в южной части современной Мещеры [текст]/ Н.П. Старунова// Автореф. дис. ... канд. вет. наук: 16.00.03 / Ленингр. вет. ин-т.– Л.– 1989.– 18 с. 9. Хасенов, Е.С. Совершенствование специальных мероприятий против бруцеллеза и туберкулеза крупного рогатого скота в новых условиях хозяйствования Костанайской области [текст]/ Е.С. Хасенов// Автореф. дис. ... докт. вет. наук: 16.00.03 / ДГП "НИВИ" РГП "НПЦ Жив" – Алматы.– 2006.– 53 с. 10. BOVINE BRUCELLOSIS. CHAPTER 2.3.1. //OIE Manual of Standards for Diagnostic Test and Vaccines, 5th edition.– 2004 [Електронний ресурс].–Способ доступу: URL:http://oie.int/eng/normes/mmanual/A_00048.– Заголовок з екрана. 11. From the discovery of the Malta fever's agent to the discovery of a marine mammal reservoir, brucellosis has continuously been a re-emerging zoonosis / J. Godfroid, A. Cloeckaert, J.P. Liatuud et al. // Vet. Res.– 2005.– Vol. 36, No. 3.– P. 313-326. 12. Moreno, E., Cloeckaert A., Moriyon I. *Brucella* evolution and taxonomy [text]/ E. Moreno, A. Cloeckaert, I. Moriyon// Vet. Microbiol.– 2002.– Vol. 90.– P. 209-227. 13. Probable transmission of brucellosis by breast milk / Arroyo Carrera I, Lopez Rodriguez MJ, Sapina AM. et al. // J Trop Pediatr. – 2006.– Vol. 52, No. 5.– P. 380-381. 14. Verger, J.M. B. melitensis infection in cattle [text]/ In: *Brucella melitensis*, Plommet & Verger, eds. Martinus Nijhoff Publ., Dordrecht-Boston-Lancaster.– 1985.– P. 197-203. 15. World Animal Health Information Database (WAHID) Interface // OIE World Animal Health Information System.– 2006 [Електронний ресурс].–Способ доступу: URL: <http://www.oie.int/wahid-prod/public.php?page=home>.– Заголовок з екрана.

BRUCELLOSIS: MODERN EPIZOOTOLOGY ISSUES

Babkin A.F., Obukhovskaya O.V.

National Scientific Center "Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine", Kharkiv

The paper presents data on the characteristics of Brucellosis epizootic process in livestock to date. It is shown that in spite of the stable epizootic safely concerning Brucellosis in Ukraine there are potential risks of disease in humans and livestock, a source of infection in these cases can be wild and synanthropic animals, mechanical transmitting agents – blood-sucking insects.

УДК 619:617:616.71:71.8

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКИ СУМІСНОГО ПЕРЕБІГУ БАБЕЗІЇДОЗІВ ТА ЛЕПТОСПІРОЗУ У КОНЕЙ

Галатюк О.Є., Галатюк О.О., Шеєчук Д.П.

Житомирський національний агроєкологічний університет, м. Житомир

Бабезіоз коней – трансмісивна хвороба непарнокопитних тварин (коні, осли, мули), де збудниками є: *Babesia caballi* (*Piroplasma caballi*) та *B. equi* (*Nuttalia equi*). В організмі кліщів паразити розмножуються в гемолімфі і тканинах, а також в яйцях. У самок відбувається трансваріальна передача збудника. Під час нападу кліщів на коней бабезії разом із слиною потрапляють в кров, і таким шляхом збудник передається від хворих сприйнятливим тваринам. В організмі коней, які хворіли на бабезіоз, паразити залишаються життєздатними до 2-3 років, а в кліщах переносниках – в декількох поколіннях. Джерелом інвазії є хворі на бабезіоз коні, також бабезіозосії. Лошата можуть заражатися в утробі. Сезон хвороби співпадає з активністю дорослих кліщів. Можливі спорадичні випадки бабезіозу й в інші сезони при заносі кліщів із сіном [1, 2].

Діагностику бабезіозу та лептоспірозу у коней здійснюють на основі епізоотологічних даних, клінічних ознак, патолого-анатомічних змін і результатів дослідження сироватки крові в РМА та мазків крові на наявність бабезій. При мікроскопії мазків крові із вуха, капілярів внутрішніх органів, а також у мазках-відбитках м'язів серця, печінки, легень, нирок, селезінки, лімфатичних вузлів у великій кількості виявляють бабезій [3, 4, 5].

Хворих на бабезіоз коней ізолюють, звільняють від усіх видів робіт. З лікувальною метою вводять аzydин (бериніл) у вигляді 7 % водного розчину в дозі 3,5 мг/кг маси тіла, внутрішньом'язево; діамідин (імідокарб) вводять глибоко внутрішньом'язево в 10 % водному розчині по 2 мг/кг ваги тіла. При відсутності лікувального ефекту препарати застосовують повторно через одну добу. Для повного звільнення організму від збудників діамідин у вигляді 10 % розчину по 4 мг/кг маси тіла вводять двічі з інтервалом між

ін'єкціями в 24 години [1]. Клінічно хворим дорослим коням обов'язково додатково проводять симптоматичне лікування шляхом внутрішньовенного введення один раз на добу 200 см³ 40 % – і глюкози, 200 см³ 10 % – го хлористого натрію, 20-30 см³ 20 %-го кофеїну протягом 2-3 днів [4].

Для лікування лептоспірозу коней застосовують антибіотики: пеніцилін, стрептоміцин по 2-6 тис. Од на 1 кг маси тварини, які вводять одночасно з підшкірною ін'єкцією, протилептоспірозна сироватка (100-120 см³). Курс лікування антибіотиками триває 4 дні, по дві ін'єкції на день [6]. Найбільш ефективними антибіотиками у лікуванні лептоспірозу виявились: фармазін-200, інтраміцин, пенбекс з розрахунку 4-5 мл на 100 кг маси внутрішньом'язово один раз на добу протягом 3-х днів [4, 2, 8].

Заходи профілактики babesіозу коней мають бути спрямовані передусім на розрив ланцюга: інвазований кліщ-переносник – сприйнятлива тварина. З метою знищення іксодових кліщів на тваринах у період їх масового нападу коней один раз в тиждень обприскують або обтирають водними емульсіями акарицидів на основі піретроїдів. Норма витрат цих препаратів становить 0,5-1,0 л на одну тварину [3].

У разі стабільного епізоотичного благополуччя господарства (стайні або клубу) щодо лептоспірозу та відсутності переміщення коней їх можна не вакцинувати, а контролювати епізоотичне благополуччя шляхом проведення щорічних моніторингових серологічних досліджень крові в акредитованій ДЛВМ [5].

Мета роботи – удосконалити методи профілактики та лікування сумісного перебігу babesіозів та лептоспірозу у коней.

Матеріал та методи. Матеріал відбирали з господарства неблагополучного щодо babesіозів коней. При патолого-анатомічному розтині у лошат відмічали дистрофічні зміни в печінці, значне збільшення селезінки. Матеріалом для досліджень служила стабілізована кров і сироватка крові від коней хворих babesіозом. Мікроскопія мазків крові дозволила виявити, що 35-40 % еритроцитів були уражені babesіями. При дослідженні проб сироватки крові в РМА від коней, хворих babesіозом, було встановлено, що вони також хворіли і лептоспірозом. Титри антитіл в РМА були від 1:50 до 1:400.

Із тварин, хворих сумісним перебігом babesіозу та лептоспірозу, за принципом аналогів було сформовано три групи по 5 голів у кожній. У всіх трьох груп тварин до і після лікування (з інтервалом 14 днів) було відібрано кров і проведені гематологічні та біохімічні дослідження крові. Також з відібраної крові готували мазки, фарбували їх за методом Романовського-Гімза і досліджували під мікроскопом на наявність в еритроцитах babesі.

Тварини першої групи отримували лікування у вигляді внутрішньовенного введення беринілу (азидину) у дозі 3,5 мг/кг маси тіла разом з 5 %-ним розчином глюкози в дозі 1 мл/кг маси тіла і 20 %-го розчину кофеїну натрію бензоату з розрахунку 1,5 мл/100 кг маси тіла тварини. Тваринам другої групи застосовували внутрішньовенно Діміна-кел плюс (3,5 мг диміназону діацетурату/кг маси тіла або 5 мл 7 % розчину/100 кг маси тіла) разом з препаратом СГЕП (до складу якого входять норсульфазол, глюкоза, етанол і прополіс) у дозі 0,5 мл/кг маси тварини. Тваринам третьої групи застосовували внутрішньовенно трипоніл у дозі 5 мл/100 кг маси тіла (2,36 г на 300 кг маси тіла) разом з препаратом СГЕП у дозі 0,5 мл/кг маси тіла тварини і розчин тетрацикліну оксі-100 у дозі 5 мл/100 кг маси тіла. Препарати вводили один раз на добу дві доби поспіль.

Результати досліджень. Через 14 днів після проведення лікування у тварин повторно відбирали кров і проводили повторну мікроскопію мазків крові. Так, у тварин першої групи відмічали наявність до 15 % babesі в еритроцитах. У тварин другої групи відмічали наявність babesі у 8 % еритроцитів. А у тварин третьої групи babesі були виявлені лише у 2 % еритроцитів.

У даному господарстві було вирішено провести лікувально-профілактичну обробку трипонілом з розрахунку 1 мл препарату на 40 кг маси тіла, додатково вводили оксі-100 з розрахунку 5 мл/100 кг маси тіла та внутрішньовенно СГЕП у дозі 0,5 мл/кг маси тіла один раз на добу два дні поспіль.

Через 3 місяці після вакцинації дослідили 10 % маточного поголів'я (6 кобил), 1 жеребця-плідника. Усі вони виявились серонегативними в РМА, однак у деяких виявляли 1-2 % уражених еритроцитами babesі.

Висновки. 1. Найбільш ефективною схемою лікування коней з сумісним перебігом babesіозу та лептоспірозу є застосування трипонілу, препарату СГЕП та тетрацикліну оксі-100.

2. Проведення лікувально-профілактичних обробок коней трипонілом, препаратом СГЕП та тетрацикліном оксі-100 з подальшою вакцинацією проти лептоспірозу всього поголів'я сприяє оздоровленню стаціонарно-неблагополучних господарств щодо babesіозів та лептоспірозу.

Список літератури

1. Манжос, О.Ф., Панікар, І.П. Ветеринарна протозоологія: навчальний посібник. Донецьк, 2006. – 127 с.
2. Никольский, С.П., Батурина, Ф.И. Современная эпизоотология пироплазмидоза лошадей // Науч. Тр. Ставропольского СХИ. 1973. – Т. 5, вып. 37. – С. 3-5.
3. Галат, В.Ф., Березовський, А.В., Сорока, Н.М., Прус, М.П. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: підручник, За ред. Галата В.Ф. – К.: Урожай, 2009. – 368 с.
4. Галатюк, О.Є. Профілактика та лікування заразних хвороб коней. – Житомир: Видавництво "Рута", 2009. – 400 с.
5. Загребельний, В.О., Меженський, А.О. Система протиєпізоотичних заходів в конярстві // Ветеринарна практика. – 2011. – №7. – С. 23-24.
6. Урбанович, П.П., Потоцький, М.К., Гевкан, І.І. та співав. Патологічна анатомія тварин. – К.: Ветінформ, 2008. – 896с.
7. Faber, N. A., Crawford, M., LeFebvre, R. V., Buyukmihci, N. C., Madigan, J. E., Willits, N. H. Detection of Leptospira spp. in the aqueous humor of horses with naturally acquired recurrent uveitis. – 2000. // J. Clin. Microbiol. – Vol. 38. – P. 2731-2733.
8. Karla, I.S., Randhawa, S.N.S., Galootra, A.P. An unusual case of Babesia cabali infection in a mare and it's treatment. // Indian Vet. J. – 1987, Vol. 64, № 6. – P. 516-518.
9. Posnett, E.S., Ambrosio, R.E. Repetitive DNA probes for the detection of N. equi // Bull. Soc. Fr. Parasitol., 1990. – Vol. 8, Suppl. №2. – P. 930.
10. Posnett, E.S., Fehrnsen, J., Waol, T., Amrosio, R.E. Application of repetitive probes to the detection of equine babesiosis // Bull. Soc. Fr. Parasitol., – 1990. – Vol. 8, Suppl. №2. – P.925-930.

IMPROVEMENT OF TREATMENT AND PREVENTION METHODS AND JOINT COURSE OF BABESIIDOSIS AND LEPTOSPIROSIS IN HORSES

Halatyuk O.E., Halatyuk O.O., Shevchuk D.P.

Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr

Conducting of medical preventive treatment of horses with tryponil, SGEP preparation and tetracycline oxy-100, followed by vaccination against leptospirosis of the whole population contributes to improvement of stationary-trouble farms concerning babesіosis and leptospirosis